

Sluttrapport

2013

Sosial kompetanse og barn med hørselstap

Utarbeidelse av en DVD rettet til foreldre, barn og fagpersoner

Prosjektnummer: 2010/3/0106

Statped

Prosjektleder: Berit Fulsaa

Forord

Sluttrapporten beskriver prosessen for hvordan vi har utviklet DVD'en *Gjennom lydmuren*. Dette er en film med fokus på sosial kompetanse. Prosjektet ble startet i juni 2011 og ble avsluttet i november 2013. Arbeidet med dette prosjektet startet ved at rådgiver Berit Fulsaas ønsket å lage en film som kunne informere og gi refleksjoner til foreldre med nedsatt hørsel, personer i nettverket til barn med nedsatt hørsel, pedagoger som underviser elever med nedsatt hørsel og ikke minst barn og unge med nedsatt hørsel. Prosjektet endte til slutt opp med en film og et hefte som ligger ved filmen.

Det har vært mange bidragsytere i dette prosjektet. Først vil jeg nevne alle de barna med nedsatt hørsel som jeg har møtt i mitt arbeid gjennom de 7 siste årene. Det er gjennom disse årene blitt delt mange historier fra både barn og foreldre om hvor komplisert det er å fungere sosialt med nedsatt hørsel. En stor takk til alle foreldre og barn for å ha gitt meg inspirasjon til å igangsette dette prosjektet.

En stor takk rettes også til Snøball og deres regissør Mari Finnestad og prosjektkoordinator Gitte Robles Lechuga, som har engasjert seg i temaet. Kollegaer fra Statped har bidratt i drøftinger som har vært avgjørende for gjennomføringen av prosjektet. Jeg vil rette en spesiell takk til prosjektkoordinator i Statped, rådgiver Elisabeth Nilsen. Uten henne som pådriver, positiv inspirator og veileder hadde dette prosjektet blitt vanskelig å gjennomføre. Tusen takk for all god hjelp og støtte.

Vi vil også rette en stor takk til ExtraStiftelsen Helse og Rehabilitering som muliggjorde prosjektet ved å gi økonomisk støtte. Steinar Birkeland fra Hørselshemmedes Landsforbund fortjener også en stor takk for all god hjelp og positive tilbakemeldinger underveis i prosjektet.

Holmestrand 20.12.2013

Berit Fulsaas

Sammendrag

Bakgrunn: Fagpersoner har erfart at utvikling av sosial kompetanse hos elever med nedsatt hørsel blir tatt opp som et sentralt tema fra brukergruppen. Elever med hørselstap tar dette temaet opp ved å fortelle om hvor vanskelig det er å få venner eller etablere kontakt med jevnaldrende. De gir uttrykk for at det er vanskelig å følge med på hva som skjer i de ulike aktivitetene. Foresatte og pedagoger søker ofte råd om hvordan de kan veilede og tilrettelegge for barna med nedsatt hørsel i sosiale aktiviteter og i frilek.

Målsetting: Hovedmålsettingen med prosjektet har vært å skape refleksjon og grunnlag for videre arbeid med utvikling av sosial kompetanse blant barn med hørselstap.

Gjennomføring: Manuset er skrevet på bakgrunn av informasjon fra idemyldring hos fagpersoner og ungdommer med nedsatt hørsel. Regissør som har skrevet manuset har vært delaktig på kurs for foreldre til barn med nedsatt hørsel og pedagogkurs. Filmopptaket er gjort av eksternt selskap og det er benyttet skuespillere som rolleinnhavere. Det følger med et hefte i DVD en som skal gi muligheter for refleksjoner og tanker i forkant og etterkant av å ha sett filmen.

Resultat: Manuset og filmen er godt, med tanke på at mange aktuelle poeng knyttet til sosial kompetanse hos ungdom med hørselstap belyses på en troverdig måte. Slikt sett vil vi konkludere med at filmen så absolutt kan skape refleksjon og grunnlag for videre arbeid med utvikling av sosial kompetanse blant barn med hørselstap.

Videre planer: Frem til nå er filmen vist til en god del aktører i Statped og til brukere som har vært på kurs. Prosjektleder synes det er svært viktig at filmen markedsføres og distribueres ytterligere i 2014 internt i Statped og det derfor lagt opp til reiser i alle Statpeds fire regioner i 2014.

Innholdsfortegnelse

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET/MÅLSETTINGER.....	5
PROSJEKTGJENNOMFØRING OG METODE.....	6
Prosjektorganisering.....	6
Metode.....	6
GJENNOMFØRINGEN AV PROSJEKTET.....	7
Utarbeidelse av DVD-en	7
Utarbeidelse av en markedsføring- og distribusjonsstrategi	8
RESULTATER OG RESULTATVURDERING	9
OPPSUMMERING/KONKLUSJON/VIDERE PLANER	9

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET/MÅLSETTINGER

Fagpersoner har erfart at utvikling av sosial kompetanse hos elever med nedsatt hørsel blir tatt opp som et sentralt tema fra brukergruppen. I begrepet sosial kompetanse legges sentrale områder som empati, samarbeidsferdigheter, selvheldelse, selvkontroll og ansvarlighet. For barn med nedsatt hørsel kan deltagelse i sosiale aktiviteter være en utfordring, og fagpersoner i Statped konstaterer at det er enkelte typer adferd som gjentar seg hos flere av elevene.

Elever med hørselstap tar dette temaet opp ved å fortelle om hvor vanskelig det er å få venner eller etablere kontakt med jevnaldrende. Mange forstår ikke hvorfor de ikke mestrer å skaffe seg venner eller utvide vennekretsen. De gir uttrykk for at det er vanskelig å følge med på hva som skjer i de ulike aktivitetene. Elevene trekker seg tilbake eller utfører uadekvat atferd i ulike situasjoner. Det at en del elever med nedsatt hørsel ikke lærer hva som er akseptert av normer for kommunikasjon i relasjon til de ulike læringsaktivitetene i gruppe eller klasse, viser seg å være et problem.

Foreldre til barn med hørselstap har også uttrykt at dette er en svært sentral tematikk. Noen uttaler det så sterkt at de føler det som tabubelagt område å snakke om at *barnet ikke fungerer sosialt*. En motivasjon for å utarbeide en prosjektsøknad som omhandlet sosial kompetanse hadde blant annet utspring i en elevkursundersøkelse¹ daværende Nedre Gausen kompetansesenter gjennomførte vinteren 2009. Undersøkelsen støttet opp under en antagelse om at utvikling av sosial kompetanse hos barn med hørselstap reiser mange vanskelige utfordringer for barnet og dets foreldre. To av foreldrene uttrykte seg på følgende måte om hvorfor de ønsket at barnet skulle gå på elevkurs ved Nedre Gausen:

"...erkjenne sitt hørselstap og oppleve at andre har de samme utfordringene. Få noe spesielt som klassekameratene vil se som spennende. Ikke være bundet i sitt vanlige "spill" for å komme gjennom dagene".

"For at hun skulle få komme i kontakt med barn som er i samme situasjon som henne. Der de kan utveksle erfaringer og lære mer om hørselstapet sitt. Håper at dette styrker henne sosialt og mentalt for fremtiden".

Behovet for informasjon til den hørselshemmede og øvrige nærpersioner understrekes ved at det er få kanaler i hjelpeapparatet hvor tematikken blir diskutert og hvor man kan få nye innspill til å trygge en god utvikling hos barnet. Dette var et sentralt utgangspunkt for ønsket om å utarbeide en film med DVD med fokus på sosial kompetanse hos barn og unge med hørselstap.

¹ Undersøkelsen ble sendt som en QuestBack-undersøkelse til alle foreldre som hadde hatt barn på elevkurs i 2009 og til sammen 22 foreldre svarte på undersøkelsen. Dette tilsvarte en svarprosent på 71 %.

Hovedmålsettingen med prosjektet har vært **å skape refleksjon og grunnlag for videre arbeid med utvikling av sosial kompetanse blant barn med hørselstap**. I prosjektsøknaden ble det fremhevet at DVD-en skulle gi foreldre kunnskap om hvilke situasjoner som kan oppleves som positive og negative for barnet, og hvordan man kan nærme seg tematikken overfor sitt eget barn og offentlige instanser. Det var også viktig at DVD-en skulle gi lærere og andre fagfolk en mulighet til å ta opp aktuelle spørsmål overfor foreldre og barna, i tillegg til å være et supplement til kursmateriell i Statped og andre etater. I forlengelsen av dette var også intensjonen at fagpersoner skulle ha nytte av DVD-en eksempelvis i forbindelse med kurs- og veiledning

Følgende målgrupper ble definert for prosjektet:

- Barn med hørselstap, primært i grunnskolealder.
- Familie og nærpersoner rundt barnet.
- Kompetansesentre, lærere og andre fagpersoner som veileder hørselshemmede barn og deres foreldre.

PROSJEKTGJENNOMFØRING OG METODE

Prosjektorganisering

Prosjektleder i prosjektet har vært Berit Fulsaa. Hun startet som sosialkonsulent ved Nedre Gausen i 2006. Hun er utdannet barnevernspedagog og har en master i Systemisk praksis og familierterapi. Fulsaa har en bred erfaring fra fagfeltet hvor hun har arbeidet med kursvirksomhet rettet mot elever og foreldre. Hun har også arbeidet i straks-team som har ansvar for tidlig og tverrfaglig innsats rettet mot foreldre til barn med nyoppdaget hørselstap. Fulsaa har også vært avdelingsleder ved Nedre Gausen kompetansesenter da senteret opphørte som selvstendig virksomhet og ble del av den nasjonale virksomheten Statped fra 1.1.2013, fortsatte hun som seksjonsleder i Avdeling hørsel, Statped sørøst.

Prosjektleder Fulsaa har samarbeidet med en rekke aktører i forbindelse med planlegging, gjennomføring og slutføring av prosjektet. Av interne aktører fra Nedre Gausen/ Statped har Elisabeth Mikkelsen vært styringsleder. Hanne Merkesvik, Elisabeth Nilsen og Veslemøy Ytrestøyl har bidratt med viktige innspill underveis i prosjektet. I tillegg har en rekke fagpersoner bidratt i ulike faser av prosjektet.

Snøball Film har vært produsent for filmen og prosjektleder har også hatt et tett samarbeid med regissør Mari Finnestad.

Metode

Metodene for innsamling av innspill til utforming av manuset til filmen var intervju og idemyldring med ungdommer i to grupper og idemyldring med rådgivere som arbeidet i

utadrettet virksomhet. Hensikten med denne metoden var at erfaringsbasert kunnskap fra elever, foreldre og lærere, skulle være retningsgivende for utforming av manuset.

GJENNOMFØRINGEN AV PROSJEKTET

Utarbeidelse av DVD-en

Prosjektet startet opp høsten 2011 og da ble det planlagt idemyldringer som ble gjennomført i 2011/2012. Idemyldringer med fagpersoner ble arrangert på senteret, og det ble også arrangert en idemyldring med ungdom på Briskeby skole- og kompetansesenter. I samarbeid med produsent og brukergruppa ønsket prosjektgruppa å definere hvilke situasjoner som skulle filmes. I utgangspunktet ønsket prosjektleder å produsere fem korte filmer, med typiske sosiale arenaer som arbeidstitler. Eksempler på slike titler/sosiale arenaer var tenkt å være *skolen, vennene, idrettslaget, forelskelsen* osv. Ønsket var at hver enkelt film skulle bli på om lag fem minutter. Regissør var også med på kursrekker ved senteret, slik at hun skulle danne seg et bilde av ulike kjennetegn ved fagfeltet. I arbeidet med manus ble det nokså raskt avklart at den opprinnelige ideen med fem kortfilmer burde forkastes. Det ville ikke bli mindre kostbart å spille inn kortfilmer, og rådet fra regissør var å heller fokusere på å produsere en film på ca. 20 minutter. Innspill fra deltakerne på idemyldringen støttet også opp under denne anbefalingen fra produsenten.

I utgangspunktet ønsket prosjektleder å lage en DVD som var rettet mot elever i ungdomsskolealder. Nokså tidlig etter idemyldringene bestemte prosjektgruppa seg for at det kunne være en ide å rette filmen mot videregående elever. Selv om man ville følge personer i denne alderen, ville filmen fortsatt være aktuell overfor ungdomsskoletrinnet. På denne måten ville man kunne nå enda flere i målgruppen, ettersom filmen ville ha den videregående skolen som utgangspunkt.

En viktig avgjørelse som måtte tas nokså tidlig i arbeidet med manus var om man ønsket å filme amatører med et forhold til hørselshemming eller profesjonelle skuespillere. I utgangspunktet hadde produsent hatt gode erfaringer med å bruke folk fra målgruppa som aktører. Det ble grundig vurdert om en god løsning kunne være å benytte en blanding av profesjonelle skuespillere og folk fra målgruppa i castingen. Valget falt til slutt på å utarbeide en fiktiv film, hvor man kun benyttet seg av skuespillere. De temaene som filmen tar opp er sårbare, derfor ønsket heller ikke prosjektgruppa å benytte folk i målgruppen i filmen. Man kunne forholde seg langt friere i forhold til å utarbeide et manus som kunne ta opp i seg sentrale aspekter når man visste at man ikke kom til å eksponere noen på en måte som de kanskje ville angre på senere.

I og med at man valgte å benytte skuespillere i filmen, ble det desto viktigere at manuset fremsto som troverdig og gjenkjennbart. Prosjektgruppa arbeidet tett med produsenten i dette arbeidet, og sammen ble det utarbeidet et manus som begge parter sa seg godt

fornøyd med. Produsenten skulle så finne aktuelle skuespillere til castingen, og i denne fasen av prosjektet kom det tydelig frem fordeler med å velge en produsent med et godt etablert nettverk. Det ble benyttet svært gode skuespillere i filmen, og spesielt hovedrolleinnhaveren som spilte Joakim og hans «klassekamerater» gir en god ramme rundt filmen.

Prosjektleder ønsket også at det skulle utarbeides et skriftlig materiell som kunne følge filmen. Mange ulike varianter av et slikt hefte ble diskutert. Man kunne eksempelvis tenke seg at heftet hadde form av en veileder med konkrete oppgaver osv. Dette ble ikke formen som ble valgt. Prosjektgruppa fant ut at det heller var ønskelig å lage et hefte som ikke ble oppfattet som «kjedelig og omfattende», men som heller hadde som intensjon å markedsføre filmen ved presentasjon av Joakim, hans mor og lærer. En målsetting med heftet var at dette skulle motivere til å se filmen flere ganger og ha fokus på noen sentrale poeng som kommer frem i filmen.

Film og heftet ble ferdigstilt på høsten 2013.

Utarbeidelse av en markedsføring- og distribusjonsstrategi

På mange måter er dette en film som kan brukes fleksibelt. Film skal kunne sees alene av enkeltpersoner og de skal kunne fungere som utgangspunkt for diskusjoner i faglige sammenhenger. I og med at filmen er fiktiv ble den også lagt ut nettet.

Film er i tillegg markedsført via HLFs nettsider og det har blitt utarbeidet en artikkel om filmen i *Din hørsel* som går ut til 56.000 medlemmer 2 og Statped sine nettsider. Det ble også utarbeidet en kortfilm som er ment å brukes i markedsføringssammenheng. Denne kortfilmen som er på ca. tre minutter vil brukes i fm forelesninger, kurs osv. Film har også blitt omtalt i *StatpedMagasinet*.

Film deles også i sosiale medier. Vi har sett hvor viktig det er at informasjon spres via sosiale medier og i forbindelse med denne filmen har dette fungert fortreffelig. Vi har fått tilbakemeldinger om at filmen alt har opparbeidet seg et sterkt renommé, både i HLF og blant brukergruppen.

Film vil systematisk implementeres hos rådgivere i Statped sine fire regioner ved å omtale og vise filmen på avdelingsmøtene til fagavdelingene. Arbeidet med å implementere filmen i Statped vil fortsette i 2014.

2

<http://www.hlf.no/Documents/Dokumentbase/Prosjektdokumenter/2011/Sosial%20kompetanse%20og%20barne%20med%20h%c3%b8rselstap/2013%20Gjennom%20lydmuren%20Din%20h%c3%b8rsel%20nr%207.pdf>

RESULTATER OG RESULTATVURDERING

Dette har blitt en film som vi er stolte av. Produksjonen er profesjonelt utført og filmuttrykket har blitt fengende. Manuset er godt, med tanke på at mange aktuelle poeng knyttet til sosial kompetanse hos ungdom med hørselstap belyses på en troverdig måte. Tilbakemeldinger som prosjektgruppa har fått etter visninger og bruk av filmen, har så langt vært svært positive. Slikt sett vil vi konkludere med at filmen så absolutt kan skape refleksjon og grunnlag for videre arbeid med utvikling av sosial kompetanse blant barn med hørselstap.

OPPSUMMERING/KONKLUSJON/VIDERE PLANER

For å kunne være sikre på at filmen oppfyller prosjektets hovedmål om refleksjon og utvikling av sosial kompetanse, må prosjektledelsen fortsatt ha fokus på markedsføring og distribusjon av filmen. Behovet for å etablere gode rutiner for distribusjon og markedsføring av filmen forsterkes ved at Statped er en organisasjon som er i omstilling og det er et uttalt ønske fra prosjektledelsen å ha et ekstra fokus på å gjøre filmen godt kjent i Statped i 2014 selv om prosjektet nå formelt er avsluttet.

Frem til nå er filmen vist til en god del aktører i Statped og til brukere som har vært på kurs. Filmene har fått svært gode tilbakemeldinger på de visningene som er blitt gjennomført. Prosjektleder synes det er svært viktig at filmen markedsføres og distribueres ytterligere i 2014 internt i Statped og det derfor lagt opp til reiser i alle Statpeds fire regioner i 2014.